

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 18. januarja 1980

Leto XXXII. - Štev. 2

Petnajstdnevnik - Quindicinale

Abbon. postale - Gruppo II/70

200 lir

Afganistan in popuščanje napetosti

GIAN CARLO PAJETTA

V zadnjih časih, vse do dokumenta direktije KPI, ki je bil sprejet po sovjetski intervenciji v Afganistanu, smo večkrat izražali zaskrbljenost zaradi pojavov napetosti, slabšanja odnosov na mednarodnem področju, zaradi razreševanja sporov s tako imenovanimi lokalnimi vojnami. Izražali smo bojazen ob dogodkih, ki so pred pričetkom pogajanj omogočali dolgoletno gverilo.

Videz je, da se želi svet privaditi dogajanjem, kakršnim smo priče v Sahari ali Eritreji, ali ostrim situacijam, ki so se vlekli desetletja in ki so naše krhko rešitev, kot to velja za Rodezijo. Priče smo bili tudi bolj tragičnim dogodkom, ki so jih nekateri mednarodni krogi izrabljali v svoje namene in so zato pred svetovno javnostjo in mednarodnim konsenzom dobili večji obseg: gre za primer Kambodže — ni mogoče reči, da je bil ta primer razrešen z diplomatskimi akcijami — pa tudi Ugando, ekvatorialno Gvinejo ali tako imenovano Centralnoafriško cesarstvo. Malo ali skoraj nič se ne govori o položaju v nekdanji portugalski koloniji Timor, kjer je indonezijska okupacija terjala več ko deset mrtvih, ki pa niso bili deležni niti ene vrstice kronike in ne nekrologa; malo se tudi govori o državnem udaru plačancev na Komorskih otokih, ki so premajhni, da bi se zanje zanimali časopisi. Vse to se je pripetilo po končani vietnamski vojni in umiku ameriških sil, ko se je uveljavilo prepričanje, da so osvobodilna gibanja neuničljiva, hkrati pa je nastajala nevarnost, ki je izvirala iz tega, da so bila ta vprašanja obravnavana izključno v strategiji vojaške izjemnosti.

Seveda je bilo tudi mnogo poskusov miroljubnega urejanja sporov. Napačno bi bilo, če bi pozabili na pobude, sprejete v znamenju racionalnosti in realizma, kot je bila ženevska konferenca, na kateri naj bi se Izraelci in Arabci dogovorili o sodelovanju, ki bi pomenilo pomemben korak na poti popuščanja napetosti med ZDA in SZ. Pozabiti tudi ni mogoče na sporazum "SALT 2", ki bi moral pripraviti pogajanja za "SALT 3"; in ali naj molčimo o uspehih — četudi skromnih a pomembnih, če upoštevamo spore, ki jih je bilo treba odpraviti — beograjske konference? prav tako gre omeniti konferenco neuvrščenih v Havani, na kateri so bila odpravljena nasprotja, ki so povzročala odkrite spore.

Z izredno pozornostjo smo spremljali dogajanja, ki so, kot se zdi, zaustavljala, prekinila ali celo obrnila proces popuščanja

nja napetosti in celo morda proces miroljubne koeksistence. Zavračali smo vsakršen površni optimizem. Kadar se nam je zdelo primerno, smo sprožili alarm.

Najnovejši dogodki so takšne narave, da ni mogoče prikrivati izredne ostrine. Ne obstaja samo nevarnost vračanja v preteklost, temveč tudi nevarnost katastrofalnega preobrata. Napočil je trenutek, ko je treba opozarjati, da vojna ni neogibna, a je kljub temu mogoča: zakaj če je res, da vojna ni neogibna, je treba pravočasno ukrepati. Ne samo opozorilna znamenja, temveč tudi dejanja si sledijo z neverjetno naglico. Zadnji dogodek, ki vzbuja strah zaradi že sprejetih ukrepov in pretočene krvi, je sovjetska intervencija v Afganistanu, v deželi, ki so jo razjedali notranji boji, deželi, ki je bila predmet pritiskov z vseh strani.

Hkrati se je teba spomniti iranskih dogodkov. Po izgonu šaha in padcu vodij

imperialističnega režima se v Iranu na srečo ni prižgal ogenj spopada, ki bi se naglo razširil. Nekateri ljudje izjavljajo, in zdi se, da se ne zavedajo nevarnosti groženj, da bi hipotetična prekinitev naftnih dobav predstavljala zakoniti "casus belli". Te ljudi je treba opozoriti, da so globoke gospodarske in socialne krize vedno vzbujale skušnjave pri urejanju zadev s pomočjo zunanjih intervencij. Tisti, ki nas obtožujejo, da ne želimo črtati iz našega slovarja besede imperializem, bi morali razmišljati o nevarnosti, ki jo predstavlja gospodarsko-vojaški kompleks dežele, kakršne so ZDA kjer ima vojaški stroj gonilno težo in moč.

Ne gre več za simptome, temveč za dejstva, ki so vir čedalje hujših posledic in gre zatorej brez obotavljanja oceniti obči položaj, razmišljati o splošnih pogajanjih, saj je nevarnost, ki nam grozi, splošna. Prav gotovo ni nič manj aktualen niti nič manj nevaren preobrat v evropski situaciji po odločitvi, sprejeti v Bruslju, ki določa namestitve novih atomskih raket in spodbuja oboroževalno tekmo. Ko smo opo-

Prevratniška drhal izrazito fašističnega pečata je opustošila sedež sekcije KPI v Rocolu nato pa še sedež neke sekcije Krščanske demokracije. Doslej še niso izsledili zločincev. Senatorka Jelka Gerbec in senatorja Bacicchi in Flamigni so naslovili ministru za notranje zadeve in ministru za provosodje nujno vprašanje z zahtevo po izsleditvi zločincev. Zahtevajo tudi ustrezne ukrepe za varnost sedežev, demokratičnih organizacij in posameznih državljanov. Pripominjamo pa, da je še bolj kot v preteklosti potrebna budnost!

Afganistan in popuščanje napetosti

zorili na nevarnost tako imenovanega uravnovešenja sil z večanjem oborožitve in smo zahtevali moratorij, ki bi omogočal razmišljanje o nevarnosti katastrofe, smo poudarili nevarnosti in škodo atomske tekme. Toda hkrati nismo pozabili na nevarnosti in škodo tako imenovane strateške tekme. Potrebne so pobude, ki naj zaustavijo obe.

V dokumentu direkcije komunistične partije so opozorili na principe, ki so za nas osnovni: toda nihče naj ne misli, da nas lahko obtoži formalističnih teženj v mednarodnem pravu, s sovjetskimi tovariši ne bomo razpravljali o njihovem sklicevanju na sovjetsko-afganistanski sporazum, niti o legitimnosti ljudi v Kabulu, ki so ga predstavljali v trenutku, ko so zahtevali vojaško pomoč. Ne bomo se udeleževali razprav o strateškem pomenu afganistanskih gora, meje s Pakistanom in Iranom, kar lahko zanima generalni štab, toba naša obveznost je ne pozabiti in ne pozabljeni, kako je bilo na teh gorah, poleg izgube mnogih sovjetskih in afganistanskih življenj, izgubljenost na milijone soglasij v vseh delih sveta, kako se je v mnoge zavesti naselila vznemirjenost, kako so se razkrojile sile, ki bi morale biti prisotne in aktivne, če želimo, in to moramo želeli, nadaljevanje miroljubne koeksistence, neodvisnost narodov, nadaljevanje procesa popuščanja napetosti in s tem zagotovila, da se bo začela razorožitev.

Če bi se spraševali o seznamu možnih "casus belli" in o prednostih, ki jih nudi izboljšanje orožja, ali o novih izhodiščnih položajih za orožje in vojake, bi se postavljali na pozicije tistih, ki ne menijo samo, da je tretja svetovna vojna mogoča, temveč da se je celo že pričela.

Prav to mi odklanjamo. Zaradi tega smo glasovali proti sporazumu, ki določa namestitve novih raket v Evropi. Zaradi tega smo obsodili prihod sovjetskih enot v Afganistan in nameravamo podpirati pogoje, ki bodo omogočili njihov umik v kar se da kratkem času. In če bi nam kdo rekel, da je bila naša odločitev hkrati zapoznala in sprejeta z zadržkom, bomo odgovorili, da je naše stališče hkrati v skladu z našimi principi in realistično: to je stališče, ki ocenjuje intervencijo kot dogodek, ki povečuje nevarnosti, proti katerim smo se vedno bili in se še borimo. Zahtevamo evropsko pobudo zaradi dvojnega razloga: zato, ker bi bila Evropa žrtev novega holokavsta, ko pa vemo, da lahko postane garant stabilnosti in mednarodnega sodelovanja. Ukrepiti moramo takoj, ne da bi nas premagala iracionalna čustva. Vsakršna eskalacija je nevarna, je stopnišče, ki nas pelje v katastrofo.

Obstaja rdeči telefon; treba ga je uporabljati. Mogoče bi bilo to bolj učinkovito kot pošiljanje obrambnega ministra na Kitajsko ali grozilni govori. In bilo bi mnogo bolj učinkovito, kot poslati ekspedicijski korpus, pa četudi je mogoče, da je poziv zato prišel iz Kabula. Na svetu je mnogo dežel, ki ne odobravajo vojaških intervencij in ki želijo, da bi v Afganistanu čimprej bili mir, enotnost, popolna neodvisnost. Te dežele se hkrati bojijo protiukrepov na področju znanstvenih in

kulturnih odnosov, ki so simptomi obnavljanja hladne vojne; te dežele se boje prepovedi, da bi izvažale riž in žito. Ali je to kaj drugega kot uporaba orožja? Da pa je to hkrati dvorezni meč, prav gotovo nikomur ne koristi.

Kot komunisti se nismo nikoli obotavljali prevesti v našo obsodbo sovjetske intervencije in jasno najavo nesoglasja s komunisti Sovjetske zveze in drugih dežel naš internacionalizem in našo tradicionalno zavzetost za reševanje miru v interesu dežele in vsega. Nikoli se nismo, in se tudi nikoli ne bomo, obotavljali napadati imperialističnih akcij in nevarnosti, ki jih predstavljajo. Ta naša stališča nam dajejo dovolj moči in avtoritete, ko se obračamo na ljudske množice, politične sile, ki jim je pri srcu mir gibanja, ki zaradi teh ali onih razlogov nasprotujejo vojni. Kot Italijani zahtevamo od vlade akcijo, ki naj ne bo podrejena skrajnosti. Še slabše ni bilo, če bi se umaknili, medtem ko se v drugih deželah kontinenta pojavlja z različnimi poudarki zaskrbljenost za zaščito nacionalnih interesov in za obrambo atlantskega zavezništva pred nevarnim vplučenjem v možne spopade na področjih, ki so za zavezništvo tuja in nezanimiva. Dovolj je, če sledimo razpravi v Parizu ali če opazujemo izpričano nemško previdnost ali spremljamo bolj pogumna stališča Beneluksa.

Rekli smo že, da ima Evropa pomembno vlogo. V prihodnjih mesecih lahko ustvari italijanska pobuda na kontinentu poseben pomen. Če bi Italija zamudila to priložnost zaradi notranjih iger, volilnih interesov ali diskriminacij, ji zgodovina ne bi odpustila.

Kar zadeva nas kot stranko, ne bomo delali napak, spoznati želimo vsak aspekt nevarnosti, toda iskati želimo tudi vse možnosti, da bi se tem nevarnostim izognili. Opozarjati je treba na nevarnost sprejetih ukrepov, opozarjati na nevarnost kopičenja orožja; vendar je treba hkrati zaupati, pomagati pri mobiliziranju sil, ki lahko rešijo mir. In vse to je treba storiti o pravem času.

Romano Ledda - Rinascita

Afganistan in logika blokov

Vprašanja načel niso nekaj abstraktnega, nekaj, kar bi lahko podrejali politični primernosti ali uporabljali glede na okoliščine oziroma prizadete subjekte. Neodvisnost, nacionalna suverenost, nevmešavanje v notranje zadeve držav, svobodna dimanika političnih in družbenih spopadov v posameznih državah so dragocene, čisto določene pridobitve narodov — prislužene pogosto s trdimi boji — kakor tudi temelji odnosov med državami in širših mednarodnih odnosov. Njihovo kršitev s katerekoli strani je nemogoče trpeti in opravičiti, saj pomeni še večji propad sožitja med državami, ki ga že tako spodbujajo teža navzkrižij, ki jih pred kakšnim letom še nismo poznali.

Spomniti se in si dobro priklicati v spomin pa je treba še eno drugo načelo. Kot ni mogoče izvažati protirevolucij, tako tudi revolucij ni mogoče izvoziti. Verjetno je, da afganistanski režim ne bi mogel zadržati napada reakcionarnih sil, ki dobivajo podporo od zunaj, vendar ob očitni množični bazi v notranjščini. Ostane pa tudi dejstvo, da je bila stranka, ki je aprila 1978 izvedla državni udar, razbita, razcepljena, tako da je v nekaj mesecih doživela vsaj tri krvave krize. Resno dvomimo, da bo vojaško posredovanje od zunaj lahko rešilo tako zapleten in nevaren položaj. Morebiti bo lahko "krotilo", "stabiliziralo", "podpiralo", toda temeljna politična vprašanja bodo ostala nerešena in niti ni nemogoče, da se bodo še zaostila. Skušnjava uporabe vojaške sile kot nadomestila za šibkost domačih politikov, pospeševanje procesov, ki jih neka družba (njene sile, njene vodilne skupine itd.) ne zna razrešiti, od zunaj doslej še nikoli v zgodovini ni dalo pozitivnih sadov niti za to ali ono posamezno državo, niti za splošno gibanje za osamosvojitve narodov.

To so razlogi za nesoglasje, so pa še vprašanja, ki segajo sicer onstran vmešavanja v Afganistanu, a jih le-to vznemirljivo uvaja. Vse to področje, ki ga sedaj s čisto "geopolitičnim" izrazom (toda procesi, ki so tam izbruhnili, so različne narave: gospodarske, družbene, religiozne itd.) imenujejo "krizni lok" ali lok nestabilnosti, v katerem so prizadete "življenjske koristi" (čigave — narodov na tem področju ali drugih?); vse to področje je vsekakor podobno smodniščnici, okrog katere se vrtili preveč ljudi z vžigalno vrstico v roki. Zanetiti novo žarišče krize, vreči vanj breme neposredne vojaške operacije, pomeni novo skrb za že tako negotovo usodo miru v svetu. Če pogledamo na Iran z vidika ladjevja s Pacifika in na Afganistan iz sovjetskih oklopnih vozil, temperatura prav gotovo ne pade, temveč se nevarno dvigne. In ni naključje, da prihajajo iz Izraela glasovi o novih razpoložljivostih in da se po vsem Srednjem vzhodu sprehajajo delegacije in iščejo vojaška oporišča.

Čista logika moči je že enkrat — najprej z drobnimi Kissingerjevimi koraki, nato pa s Carterjevimi dogovori v Camp Davidu — da bi spodkopala sovjetsko navzočnost na tem področju, ne le zadržala, temveč tudi ogrozila mir. Nočemo, da bi dejanje, ki ustreza tej logiki, priložilo novega olja na ogenj ter povečalo tisto nestabilnost, katere izhod so spet le nova nasilna dejanja.

Izraziti pa je treba še drugo skrb. Bloki, potomci hladne vojne, so bili trda in dolgotrajna posebnost starega kontinenta. Afganistan, a ne samo on in prav gotovo ne samo ta del sveta, nam dokazuje, da blokovska logika in politika s hladno vojno nista umrla, temveč si pridobivata še druge predele sveta, da kot klešče oklepata tudi druge celine. To ni dober obet za prihodnost. Tistim, ki že sedaj odkrito napadajo popuščanje napetosti in že merijo dogajanje v svetu z merili *soočanja*, ki naj bi v svetu obnovilo petdeseta leta na stari celini, bo to ugajalo. Nam vsekakor ne bo. Zato bomo vsako dejanje, ki bi podžigalo to vrsto

(Nadaljevanje na 8. strani)

Predlogi KPI za razvoj Trsta v okviru dežele Furlanije-Juljske krajine

Samo gospodarska integracija na mednarodni ravni daje jamstvo v borbi proti involuciji pomiritve in miru - Pomen sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo

Utrditi produktivno vlogo Trsta in dežele Furlanije-Juljske krajine v državnem in evropskem interesu. To je cilj dokumenta, ki so ga prejšnji mesec izdelali vodilni organi Avtonomne tržaške federacije KPI.

Izhajamo iz prepričanja, da gospodarska integracija na mednarodni ravni daje zanesljivo jamstvo za odnose pomiritve in miru. S sodelovanjem med Italijo in Jugoslavijo je mogoče graditi področje izmenjav in sodelovanja, ki gre od gornjega Jadrana in preko osi srednje Evrope vse do Baltika.

Trst je življenjsko zainteresiran za perspektivo takega tipa, ki ustreza gospodarskim odnosom med deželami z različno družbeno ureditvijo in z različno stopnjo razvoja.

Samo po tej poti je mogoče priti do izhoda iz krize tako v Italiji kot v širšem svetu.

Jasno je, seveda, da so za izvajanje nove gospodarske politike potrebni tudi novi instrumenti.

Krščanska demokracija je v veliki meri odgovorna za neučinkovitost dosedanjih instrumentov načrtovanja pa tudi za zapravljanje virov bogastva in za sedanjo involucijo.

Mi ne zahtevamo "višjega skrbstva" pač pa nov okvir, v katerem bodo lahko delovale gospodarske in socialne sile, ki so zainteresirane za razvoj proizvodnje.

Stališča Liste za Trst obetajo Trstu ne le novo šovinistično napetost temveč tudi demografično nazadovanje in zaposlitveno negotovost. To se izraža že v enem samem podatku: od 1750 novih zaposlitev v obdobju 1977-1979 jih je odpadlo kar 1415 na trgovinski sektor.

Zato mi komunisti posvečamo vso pozornost stvarni realizaciji sodobne ureditve prometa in vzponu italijanskega pomorskega gospodarstva.

Pomorsko gospodarstvo, ki je že dolgo časa prepuščeno postopnemu propadanju, se tiče pristaniške ureditve, industrijske zmogljivosti in pomorske trgovine. In prav propadanje tega gospodarstva povzroča veliko škodo ne le na krajevni ravni temveč vsej državi. Vse to se dogaja prav v času ko energetska kriza narekuje prevoze po vodnih poteh, ki so navsezadnje tudi bolj ekonomični.

Dobro vemo, da izvajanje vseh določil gospodarskega dela osimskega sporazuma lahko prinese Trstu največje ugodnosti in da se ta sporazum ne omejuje samo na predvideno industrijsko sodelovanje na Krasu.

S tem v zvezi dokument KPI jasno podčrta naša načelna stališča, na osnovi katerih smo se borili v teh letih, in nakazuje smernice za nadaljnji razvoj sodelovanja. Brez izboljšanja pogojev za izmenjave med državami, ki pripadajo

Evropski gospodarski skupnosti — in torej tudi Italije z Jugoslavijo —, bi vloga Trsta pri obmejnem prometu bila silno okrnjena.

Nakazali smo še razna druga področja glede katerih bomo skušali, v neposrednem soočanju z zainteresiranimi organizacijami, iskati nova pota gospodarskega razvoja. Tu mislimo, med drugim, na politiko kreditiranja in naložb, na potrebo po strokovnem formiranju in kvalificiranju, na znanstvene raziskave, na oskrbo mesta z življenjskimi potrebščinami ter na vlogo krajevnega kmetijstva. V mislih pa imamo tudi preureditev in kvalificiranje trgovinskega sektorja, ki naj ustreza ne le

zahtevam domačinov temveč tudi kupcev, ki prihajajo iz krajev na drugi strani meje.

Kot vedno bo borba delavcev in demokratičnega gibanja imela bistveno vlogo.

Dosedanje "načrtovanje" je prineslo zelo malo rezultatov in vendar je prav koncept načrtovanja odločilnega pomena za izhod iz krize tako pri nas kot v vsej državi.

V konkretnem demokratičnem načrtovanju je tudi jamstvo za delo in investiranje Slovencev in to v okviru globalne zaščite njihovih državljanskih pravic v republiki.

Ugo Poli

Iz dokumenta tržaških komunistov

Iz dokumenta o aktualnih gospodarskih problemih Trsta in dežele smo povzeli nekaj odlomkov. O tem dokumentu piše tudi tovariš Ugo Poli v sestavku, ki ga tu zraven objavljamo.

NOVE POTI ZA IZMENJAVE

Kljub temu, da se govori že več kot deset let o prometnih vezeh, ki so potrebne za hitro povezovanje, za aktivno vlogo dežele Furlanije-Juljske krajine ter njenega industrijskega in pristaniškega sistema, smo šele na samem začetku te iniciative.

Tržaški komunisti menijo, da je neobhodno potrebna točna določitev prednosti pri finansiranju in realizaciji, ki naj zagotovijo tržaškemu pristanišču, Furlaniji-Juljski krajini in vsej državi stvarno povezavo s sistemom avtomobilskih cest in železnic na relaciji Avstrija-Jugoslavija, Madžarska-Sovjetska zveza in v smeri jug-vzhod. Z odprtjem predora pod Karavan-kami bo ustvarjena najbližja povezava z Beljakom in Koroško nasploh pa tudi z Nemško zvezno republiko. Zato je potrebno dograditi avtocesto Videm-Trbiž ter dvojni tir na pontabeljski železnici. To je predpogoj za ovrednotenje drugih pobud na področju avtomobilskih cest in železnic, kot npr. hitre ceste za povezavo s sedmim pomolom v Trstu, mejnimi predohi, Lisertom pri Tržiču, avtoporti v Trstu in Gorici in železniške postaje za tovarni promet v Červinjanu.

Samo tako se postavlja pogoj za uravnotežen razvoj in za kompetitivnost z drugimi evropskimi področji ter pristanišči ob gornjem Jadranu. Nujno potrebno je tudi sodelovanje z Jugoslavijo na področju gradnje velikih cest, ki bodo povezovala Trst z Reko in Ljubljano in Gorico z Ljubljano, kar predvideva tudi gospo-

darski del osimskega sporazuma. Ob vsem tem pa ne sme iti v pozabo niti načrt za gradnjo predora pod Monte Croce Carnico ter načrt za povezavo med Sočo, Savo in Donavo.

Odklonilno zadržanje do teh pobud s strani osrednje vlade, Krščanske demokracije, pa tudi sil, ki se istovetijo z Listo za Trst, je dalo povod za obstoječe stanje, ki v vsedravnici pa tudi mednarodni krizi v primerjavi z drugimi razvitimi področji, najde prav v Trstu relativno krhek aparat.

Naloga delavskega gibanja in v prvi vrsti komunistov je, da uveljavijo gospodarski potencial vsedravnega interesa. Ta potencial je mogoče ovrednotiti s produktivnim vzponom Trsta in Furlanije-Juljske krajine tako v okviru dejanske nove in pravilne vsedravnice politike na področju pomorstva, kakor tudi mednarodnega sodelovanja na področju proizvodnje, povečanja italijanske udeležbe v komunitarnih izmenjavah s socialističnimi deželami ter z deželami v razvoju.

Stvarno že obstajajo številni instrumenti gospodarskega načrtovanja, ki se jih da izkoristi za nove naložbe zasebnih podjetij, predvsem malih in srednjih, za stvarno saniranje industrije, zlasti podjetij z državno udeležbo. Seveda je potrebno, da se razpoložljivi komunitarni, državni in deželni viri izkoriščajo drugače kot v preteklosti in da se ob vsem tem odpravljajo težnje po korporativizmu.

DOSLEJ NI BILO PRAVEGA NAČRTOVANJA

Tržaški komunisti izražajo negativno sodbo o predračunih deželne načrta za razvoj. Krščanska demokracija se upira reviziji obstoječe deželne zakonodaje, dejanski preureditvi deželnih administrativnih instrumentov, javnih financ ter

(Nadaljevanje na 8. strani)

Beseda naših županov

W. Bordon: Potreben je odločen boj za dosego svetlejših prihodnosti

Ob novem letu običajno povzemamo določene obračune. Tudi politične. Ugotavljamo, kaj vse se je dogodilo v minulem letu, ocenjujemo ali je bilo dobro ali slabo. Skratka, povzemamo določene zaključke. In ko smo povzemali zaključke o minulem letu, smo prišli, ponovno, do zelo neugodnih ugotovitev. Leto, ki je za nami je bilo v mnogih pogledih silno neugodno.

Med tistimi, ki smo jih vprašali, naj v nekaj stavkih ocenijo leto 1979, je tudi tovariš Willer Bordon, župan v Miljah. V zapisu, ki nam ga je dostavil, je podčrtal isto, kar ugotavljamo na samem začetku tega sestavka, namreč, da je bilo leto, ki je za nami silno neugodno. V minulem letu tako je podčrtal tovariš Bordon, se je v naši državi razbohotil terorizem in povzročil je mnogo žrtev. Vzemirljivo se je povečala tudi inflacija. Država, tako dalje ugotavlja miljski župan, se nahaja na zgodovinski prelomnici. Zato bolj kot kdaj koli prihaja do izraza zahteva po jasnih in takojšnjih rešitvah.

Pa ne le v državnih okvirih temveč tudi na mednarodni ravni se odvijajo vznemirljivi dogodki in pozitivni aspekti dialoga med narodi — med katere se uvršča tudi osimski sporazum — ne prihaja v ospredje svetovnega prizorišča. Čedalje bolj pritiskajo znaki, ki nas opo-

zarjajo, da napreduje oboroževalna tekma medtem ko na raznih področjih sveta razsaja huda lakota.

Kljub vsem tem neugodnim aspektom pa moramo gledati na prihodnost z zaupanjem. Krepiti nas mora vera, da bomo izšli iz sedanjega položaja. Toda za dosego tega je potreben boj, v prvi vrsti boj delovnih ljudi in ljudskih množic. Samo z odločnim bojem bo mogoče doseči boljšo prihodnost.

Ko tovariš Bordon govori o stanju v Miljah, poudarja, da bodo občani Milj, tako Italijani kot Slovenci, naredili, kar je v njihovi moči, zato da se položaj izboljša, da bo zasijala svetlejša prihodnost. Demokratična občinska uprava v Miljah se bo v tem kontekstu boja zavzemala tudi za dosledno spoštovanje in izvajanje republiške ustave in torej tudi za pravice Slovencev.

E. Švab: Naša demokratična skupnost se mora ohraniti in utrditi

Župan občine Dolina, tovariš Edvin Švab, pa je za naš list napisal naslednje:

Prišlo je novo leto 1980, primeren čas za obračune in proračune, za načrtovanje, za pogled v prihodnost.

Perspektive ali pogled v prihodnost zavisi tudi od tega, s katere strani gledaš v prihodnost. Tako smo n.pr. v tem času leta 1945 imeli vsi Slovenci in cel slovenski narod perspektive, ki naj bi se uresničile po vojni. Po 35. letih živi večina Slovencev v takratni perspektivi, mi in koroški Slovenci pa v drugačni, ki je bila ravnotako takratna perspektiva drugih in se ni ujemala z našo.

Danes imamo delovni ljudje svoje perspektive, ki so mir, osebna sreča, zdravje, enakopravnost, stalno delovno mesto, asfaltirane ceste, razumevanje v družini, dobra letina, tekoča pitna voda, zadoščenje pri poklicnem delu, zadoščenje v zboru, godbi, športu, šoli, v politiki, pri upravljanju javnih in družbenih problemov, pri izbiri novega avtomobila itd. itd.

Tudi v naši občini bodo letos upravne volitve, s katerimi mora naša demokratična in napredna skupnost ohraniti in, rekel bi celo utrditi, sedanjo upravo. To je

perspektiva, o kateri je potrebno in vredno razmišljati, za katero je še bolj potrebno in važno delati in jo aktivno braniti, braniti s konstruktivno kritiko in s priznanjem. Bomo v tej perspektivi dobro odigrali svojo vlogo?

Melonarji in desnica igrajo svojo vlogo v Trstu tako, da zaustavljajo in jemljejo Trstu perspektivo razvoja. Čigava perspektiva bo izšla zmagovita na splošnih volitvah za občinske uprave in pokrajino, naša ali njihova? Bo prevladala igra protesta in strategija napetosti ali trezen premislek?

Res je, dolgo, predolgo so o nas, o usodi delovnih ljudi odločali drugi, da bi lahko ljudstvo začelo v še večji meri razmišljati, verjeti in odločati o svojem modelu življenja in družbe. Tudi zato so si nabrali meloraji toliko glasov, ker se marsikdo raje ukvarja samo z lokalnimi zadevami, ki so sicer važne, so pa vendarle obrobne za razvoj družbe v celoti. Napredni ljudje in v prvi vrsti komunisti se moramo tega zavedati. V nasprotnem primeru bomo kot vojaški zdravniki, ki so za vse bolezni predpisovali aspirin in niso iskali vzrokov bolezni.

Letošnje leto spada v obdobje velikih zgodovinskih procesov, ki jih živimo vsakodnevno, a jih zaradi njihove zapletenosti ne moremo do kraja razumeti. Zato že nekaj let vztrajno zagovarjamo in branimo demokracijo, svobodo in mir pri nas v svetu, toda marsikdaj, tudi zaradi naveličanosti, brez potrebne zagnanosti. Leto 1980 je podedovalo naraščajočo krizo prejšnjih let, ki danes smrdi po smodniku, po svetovni vojni katastrofi. Toda glavni spopad ni toliko med tisoči atomskih raket na eni ali drugi strani, to spada že v finale, v konec spopada. Glavni spopad je med lačnimi in sitimi, med razvitimi in zaostalimi, med revnimi in bogatimi, med izkoriščanimi in izkoriščevalci, med kapitalistično in socialistično ureditvijo družbe.

Občinske skupnosti, kakršna je naša, so po celem svetu ravnotako majhne in tako nepomembne kot je naša, celo milijonski narodi in države so in postanejo majhne, nepomembne v primerjavi s svetovnimi problemi. Številčnost neke skupnosti ni torej tako pomembna. Vse začne pri posameznem človeku, pri ideji in vrednotah, ki jih ta posamezni človek čuti, vanje veruje, jih uveljavlja, zanje dela, se bori in žrtvuje. In ta človek mora ostati na pravi strani. V dinamiki današnjega časa ne ocenjujemo več sveta črno belo, t.j. na eni strani vse dobro na drugi vse slabo. Biti na pravi strani pomeni, da je človek na pravi strani kjerkoli se nahaja na zemeljski obli. Delovnemu človeku je veliko lažje biti na pravi strani v socialističnih družbah kot v kapitalističnih. V naši "svobodni, kapitalistični, zapadni" družbi je težje, ker plavaš proti toku.

Kakšne so torej perspektive ob novem letu? Mir, zdravje, delo, asfaltirane ceste in voda, dnevni obrok hrane, svoboda, enakopravnost, popuščanje napetosti, razorožitev, prijateljstvo, omikano sožitje, itd. To so lahko naše jutrišnje perspektive samo v primeru, da bo vsak človek, da bodo ljudje na pravi strani doma in v svetu, vsak zase in vsi skupaj, aktivno in vneto delali zanje.

V nedeljo, 20. januarja 1980 ob 10,30 bosta v dvorani kina Ritz v Trstu (Ulica sv. Frančiška) govorila tovariša

ALESSANDRO NATTA
član tajništva KPI
in GIORGIO ROSSETTI
deželni tajnik KPI

Obpravnavala bosta vprašanja, ki so v zvezi z bojem KPI za mir, proti terorizmu in zavzemanjem za ustanovitev vlade nacionalne enotnosti.

4. REDNI OBČNI ZBOR TRŽAŠKEGA PARTIZANSKEGA PEVSKEGA ZBORA

V soboto, 19. januarja ob 15. uri bo v Bazovici (v novem sedežu pri Maksu) 4. redni občni zbor Tržaškega partizanskega pevskega zbora, ki soupada s 25-letnico osvoboditve izpod nacifašizma.

Ob tej priložnosti bo izšel album nove plošče TPPZ pod naslovom "Zemlja in narodi" posvečen narodom, ki si utirajo pot v svobodo.

Ob obletnici ustanovitve KPI

V teh dneh se spominjamo obletnice ustanovitve Komunistične partije Italije. Kot je znano je bila KPI ustanovljena 21. januarja 1921. Odločili smo se, da ponatisnemo čalnek, ki ga je napisal tovariš Ivan Regent in je bil objavljen v tržaškem Delu dne 26. januarja 1921.

Kongres italijanske socialistične stranke, ki je bil v Livornu, se je končal. Trajal je od 15. do 21. t.m.; torej sedem dni. V teh sedmih dneh dolgih, burnih in globokih teoretičnih razprav pa je utegnil rešiti kongres le eno izmed mnogih točk, ki so bile na dnevnem redu, in sicer točko o strankini taktiki in razmerju stranke do Tretje internacionale.

Na kongresu so se bile med seboj tri poglavitne struje v stranki: komunisti, unitarci in centristi ali reformisti. Pri glasovanju so dobili absolutno večino unitarci; komunisti pa močno manjšino. Takoj po glasovanju so izjavili komunisti, da izstopajo iz stranke in so, dosledni tej svoji izjavi, zapustili zborovalne prostore. Odšli so v gledališče S. Marco, kjer so ob navzočnosti zastopnika Komunistične internacionale in ob navzočnosti zastopnikov mnogih komunističnih strank ustanovili novo Komunistično stranko Italije. Ta nova proletarska stranka je edina v Italiji, ki jo je sprejela in priznala Tretja internacionala.

Centristi ali reformisti so dobili na kongresu okrog 14 tisoč glasov. Po glasovanju so izjavili to Turattiju, da ostanejo še nadalje v Socialistični stranki skupno z unitarci in da se podvržejo disciplini in sklepom večine.

Unitarci, ki so dobili na kongresu absolutno večino zastopanih glasov, niso zadovoljni. Nadejali so se, da dobe veliko več glasov in da bodo dobili komunisti veliko manj, kakor so jih sicer dobili. Mi pa pravimo, da so dobili unitarci več glasov nego imajo v resnici pristašev. Za unitarce je glasovalo mnogo strankinih sekcij, ki so verjele, da hočejo združiti unitarci le vse komuniste v enotno komunistično stranko. Zgodilo se je ravno narobe. Unitarci, ki se tudi imenujejo komuniste, so hoteli ohraniti enotno staro socialistično stranko. Zato so bili proti temu, da bi se izključili iz stranke centristi ali reformisti. Še med razpravo je izjavil zastopnik unitarcev, da bodo morali iz stranke vsi, ki ne bi sprejeli na kongresu 21 točk Tretje internacionale. Centristi jih niso sprejeli. Ali unitarci, ki so hoteli ohraniti stranko enotno in ki pravijo, da komunisti so raje pustili, da je zapustilo stranko 58 tisoč komunistov, kakor pa da bi se ločili oni od centristov, ko so dobili le 14 tisoč glasov. Taka je unitarska enotnost stranke, tak je njihov komunizem.

Na kongresu v Livornu se je zgodilo Tretji internacionali nekaj povsem nevsakdanjega. Italijanska socialistična stranka, ki je bila ena izmed prvih in izmed najvplivnejših članic Komunistične internacionale, je na tem kongresu izstopila iz te nove proletarske mednarodne organi-

zacije. Unitarcem je bilo ljubše ločiti se od Tretje internacionale, kakor pa da bi se ločili od svojih reformistov. Domača enotnost in domače razvade so bile unitarcem bolj pri srcu od mednarodne enotnosti in od discipline, ki mora vladati v vsaki, torej tudi v proletarski mednarodni organizaciji. Formalno je torej doživela Tretja internacionala na tem kongresu majhen poraz. Toda le formalno. Dejansko sta zmagali Tretja internacionala in njena misel tudi na tem kongresu. Unitarci so mislili, da je Komunistična internacionala zveza branjev, s katero bi bilo mogoče priti do najrazličnejših paktiranj, in da gleda ta Internacionala samo na število. Izvedeli so, da ni tako. Izvršni odbor Tretje internacionale ima, kakor vsak izvršni odbor, nalogo, da uresničuje kongresne sklepe svoje organizacije. Kakor nasproti vsem drugim strankam, ki so hotele pristopiti k Tretji internacionali tako je zagovarjal izvršni odbor Tretje internacionale sklepe moskovskega mednarodnega kongresa tudi nasproti italijanski Socialistični stranki. In je zagovarjal imenovane sklepe tembolj energično, čim je bil prepričan, da ima italijanska Socialistična stranka, ki je bila zastopana s polno pravico na moskovskem kongresu, enostavno dolžnost ravnati se po omenjenih sklepih. Tega pa italijanska Socialistična stranka ni storila in tu je vsa njena krivda. Ako bi bil hotel in smel izvršni odbor Tretje internacionale paktirati, tedaj bi bil ohranil v svojih vrstah tudi celotno italijansko Socialistično stranko. Ali ta ni mogel, ni hotel in ni smel paktirati. Zavedal se je, da je njegova naloga in njegova dolžnost braniti sklepe moskovskega kongresa. Branil jih je. Zato je raje pustil na cedilu italijansko Socialistično stranko, kakor da bi se bil pregrešil proti sklepom Komunistične internacionale. Na tak izvršni odbor je revolucionarni proletarijat lahko ponosen. Zaradi enotnosti so se bali unitarci zameriti se reformistom. Izvršni odbor Tretje internacionale, ki ljubi ideološko enotnost bolj nego številke, se ni bal zameriti se niti unitarcem. Tretja internacionala je sicer izgubila trenutno na številu; pridobila pa je z ustanovitvijo Komunistične stranke na energiji in homogenosti.

Bistveno se italijanska Socialistična stranka na tem kongresu ni izpremenila. Zmagal je unitarizem. Unitarizem pa je konfuzionizem in neplodnost. Unitarci bodo tvorili v Socialistični stranki levico in bodo onemogočali reformistom vsako resno delo. Reformisti pa bodo onemogočali vsakršno akcijo unitarcem. Tretja internacionala je hotela napraviti nekaj pametnega in logičnega. Hotela je, da bi se ločili vsi komunisti od vseh reformistov. Reformisti bi bili tako dobili možnost, da izvrše nemoteno svojo zgodovinsko nalogo. In morda bi bili naredili tudi kaj pametnega. Unitarci pa so si domišljali in si domišljajo še vedno, da so bolj pametni, pa so ločili en del komunistov od drugega dela in so obdržali en del komunistov z reformisti.

Reformisti so izjavili, da se podvržejo disciplini in sklepom večine. Ne bodo smeli torej ustvarjati svojega reformističnega načrta. Zato pa bodo agitirali za svoj program med strankinimi pristaši. Delali bodo na to, da postanejo iz manjšine večina. Zato so tudi ostali v stranki. Ker je jasno, da so zatajili unitarci program, ki je bil sklenjen leta 1919 v Bologni, in ker je jasno, da je naredila večina na kongresu v Livornu korak nazaj proti reformizmu, imajo reformisti popolnoma prav, ako upajo, da bo naredila stranka na prihodnjem kongresu še en korak nazaj in da dobe oni, reformisti, stranko popolnoma v svoje roke. Zato menimo, da smo precej blizu resnice, ako trdimo, da se bo bil v socialistični stranki še naprej boj med komunističnimi in reformističnimi elementi in da bo prihodnji socialistični kongres ravno tako buren, kakor je bil v Livornu. Želimo le, da bi prišel do bolj logičnih sklepov.

In še nekaj bi se lahko zgodilo, kar moramo prav resno upoštevati. Unitarci niso veseli, ker jih Tretja internacionala ne priznava. Izjavili so že, da bodo, četudi izven nje, v duhu vedno z njo in da bodo z delom pokazali, da so vredni biti njeni člani. Glasila unitarcev govore še sedaj, kakor so govorila do sedaj, o revoluciji, o revolucionarnih pripravah in o podobnih rečeh. In unitarci govore in pišejo o teh rečeh ravno tako frivolno in površno, kakor so vedno govorili in pisali do sedaj.

Naša Komunistična stranka, ki je bila ustanovljena v Livornu dne 21. januarja t.l., pa stopa v svet kot priznana sekcija Komunistične internacionale in so nanjo obrnjene oči vsega revolucionarnega proletariata. Mlada je, komaj porojena in polna upov in resne volje do najresnejšega dela. Lagali bi, ako bi trdili, da je ta komaj ustanovljena Komunistična stranka, to, kar bi morala biti, in taka, kakršno bi si jo želeli mi. Tudi v njej je še marsikaj, kar bo moralo iz nje izginiti. Vendar je storjen prvi korak. Komunisti bodo sedaj imeli priložnost, da izčistijo svoje vrste, da poglobijo svoje znanje in da izbistrijo svoje nazore. Priložnost bodo imeli tudi, da dokažejo, kako so jih slabo razumeli tisti, ki so jih devali skupaj s socialističnimi ekstremisti in pučarji. Korak, ki so ga izvršili komunisti s tem, da so zapustili socialistični kongres, je bil popolnoma upravičen in pravilen. Hoteli so ostati zvesti Komunistični internacionali in dati revolucionarnemu proletariatu enoten organizem, ki ga ni imel več v stari socialistični stranki. Naloga Komunistične stranke bo, da pripravi proletarijat duševno in tehnično in ga usposobi, da bo mogel sprejeti ob dani uri vajeti italijanske družbe v svoje roke.

Ločitev komunistov od socialistov ne bo škodovala proletarskemu gibanju. Razdvojeitev dosedanje enotne proletarske politične organizacije v Italiji je le naravna posledica razvoja in razvijajoče se ter udeležujoče se proletarske sile. Razdvojeitev proletarske politične organizacije ne pomeni razdvojitve proletariata, tudi ne razdvojitve proletarskega gibanja,

ki ostane, četudi ga vodijo različne proletarske struje, po naravnih zakonih enotno. Ločitev komunistov od socialistov pomeni, da je italijanski proletariat zelo bogat s številom svojih zavednih članov, zelo bogat z energijo in da je etično in idejno tako razvit, da si lahko privoščijo dve politični organizaciji namesto ene same. Vsako življenje si poišče v svojem razvoju vedno novih pripomočkov za svoje obrambne in napadalne sile. Zlasti še življenje, ki ne umira in ki hoče napadati. Buržoazija nima kaj, da bi se preveč veselila te razdvojitve. Bolj bi se je morala bati. Zlasti še, ker ne bo Komunistična stranka štedila z delom in ne bo dovolila, da ji čas ukrade trenutek, v katerem bo poklicana, da izvrši nalogo, za katero je poklicana v zgodovini.

Slovenski proletariat v Julijski krajini ne bo občutil te razdvojitve. Skoraj vse naše dosedanje sekcije so oddale v Livornu svoje glasove za komunistično frakcijo in so bile zastopane na ustanovnem občnem zboru Komunistične stranke. Želimo, da bi ostalo tako. Vsaj mi bomo delali na to, da bi ostalo tako. Upamo, da ne bomo dobili pri nas ljudi, ki bi hoteli zanesti neslogo v naše vrste. Sice pa smo tudi mi tukaj, ki bomo pazili in delali. Naše sekcije so bile ustanovljene v imenu Tretje internacionale in po načelih komunizma. One hočejo ostati članice Tretje internacionale. To pa morejo biti le, ako so sekcije Komunistične stranke. Vemo prav dobro, da nam bodo očitali od vseh strani nacionalni boljševizem. To nas ne bo motilo. Branili se bomo sami. Unitarci nas ne bodo branili. Obratno se bodo udeležili še sami gonje proti nam. Tudi to nas ne bo motilo. Ostali bomo, kakršni smo bili do sedaj.

V Livornu se je zgodilo, kar se je že dolgo pripravljalo, kar je že dolgo dozorevalo. Moralo je priti do tega in pametno je, da je prišlo. Kar se nas tiče, bi želeli, da bi bilo kolikor mogoče manj polemik z unitarci in da bi uporabljali svoje sile in svoje energije raje za čiščenje svojih vrst, za bistrenje nazorov v naših vrstah in za izpopolnitev organizacije. Ako bomo storili to, bomo storili svojo dolžnost.

Po obisku delegacije ZK Slovenije v Kataloniji

Prizadevanja za nadaljnjo avtonomijo

Stiki med Zvezo komunistov Slovenije in Združeno socialistično partijo Katalonije (PSUC) niso od včeraj. Veliko je zanimanja za to, da bi se naprej sporazumevali, razširjali stike, ki naj postanejo trdnejši. To je ena izmed bistvenih ugotovitev obeh strani ob sklepu večdnevnega delovnega obiska delegacije ZKS v Španiji oziroma Kataloniji.

Delegacija — vodil jo je sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šetinc — ki je bila v Barceloni na povabilo CK Združene socialistične partije Katalonije, se je najprej (3. decembra) v Madridu pogovarjala s članoma izvršnega komiteja CK KP Španije Sancezom Monterom in Manuelom Azcaratejem ter predsednikom PSUC Georgijom Lopezem Raimundom.

"Komunist", glasilo ZKJ in ZKS je o obisku delegacije ZKS poročal:

Med večdnevnim obiskom in pogovori z vodstvom PSUC je naša delegacija tudi bolje spoznala razmere, v katerih delujejo katalonski komunisti. Še posebno zdaj, pred volitvami v parlament, imajo ti izredno odgovorno vlogo, ki je v prizadevanju, da bodo leve sile ostale še naprej povezane. To bo omogočilo širše vključevanje množic v politično in javno življenje Katalonije. Predstavniki CK Združene socialistične partije Katalonije pa prav tako menijo, da bodo volitve — če bodo leve sile ohranile enotnost in torej ne bodo dovolile, da jih desnica razbije — tudi pomembna preizkušnja za evrokomunizem.

Delegacija ZK Slovenije je bila tudi na 3. konferenci PSUC; trajala je od 7. do 9. decembra, udeležila pa se jo je tudi delegacija KP Italije za Piemont.

"V Sloveniji in Jugoslaviji z velikim zanimanjem spremljamo proces demokratizacije v Španiji, še posebej pa razmere in uspehe v

prijateljski Kataloniji," je rekel Franc Šetinc, ko je v imenu ZK Slovenije pozdravil delegate — katalonske komuniste. Govoril je o delovanju ZK v Jugoslaviji, o političnem sistemu socialističnega samoupravljanja in poudaril, da pri nas nikoli ne ločujemo problemov in nalog notranjega razvoja od zunanjepolitične dejavnosti, kjer se Jugoslavija vedno zavzema za enakopravne odnose med državami. Neuvrčenost je alternativa kakršnikoli politiki nadvlade velikih sil in centrov vojaške, politične ter finančne moči. "V tem okviru," je dejal Franc Šetinc, "je Havana za nas nova obveznost v poglabljanju neuvrčenosti, ki ni le dejavnik svetovnega miru, temveč tudi rasti socializma v svetu — skratka edina mogoča pot ekonomske, politične in kulturne preobrazbe ter povezovanja sodobnega sveta".

Tretja konferenca PSUC — in prva potem, ko je Katalonija pred dobrim mesecem dni dobila avtonomijo — je pokazala, da se katalonski komunisti zavedajo trenutka, ki je odločilen za njihovo deželo. Generalni sekretar PSUC Antonio Gutierrez Diaz je dejal, da je zdajšnji trenutek Katalonije specifičen v Španiji, saj ima dežela napredno začasno vladov, v njej pa so — po zaslugi skupnega nastopa komunistov in socialistov — v večini levičarske stranke.

Katalonski komunisti so sicer za odprto partijo; takšno, ki bo sposobna združiti vse revolucionarne sile za nadaljnji razvoj socializma. Hočejo partijo, kot je rekel Diaz, ki "se je zmožna odločiti celo v najtežavnejših situacijah, da bi tako upravičila zaupanje, ki ga ima delavski razred vanjo".

V resoluciji, ki so jo sprejeli, poudarjajo prizadevanja za nadaljnjo avtonomijo Katalonije, za enakopravnost vseh, ki v njej žive (40 odst. prebivalcev je namreč priseljenih), za večje pravice delavcev ter za vztrajen boj proti centralizmu in birokratizmu. Gre za to, da je nadaljnji boj za napredek Katalonije odvisen predvsem od skupnega nastopa naprednih demokratičnih sil. Madridska vlada namreč ne kaže kaj prida pripravljenosti, da bi dala Kataloniji več samostojnosti — predvsem ne na ekonomskem področju, v šolstvu in javnih službah.

Katalonski komunisti podpirajo zbliževanje Španije z gibanjem neuvrčenosti in njena prizadevanja, da se Sredozemlje spremeni v območje miru in prijateljstva. Ne nazadnje pa menijo, da evrokomunizem v sedanjem razmerju sil na svetu in mednarodnem delavskem gibanju zagotavlja neodvisno ter samostojno pot posameznih dežel v socializem.

Na dan splošne stavke (15. januarja) je bilo v Trstu sindikalno zborovanje, na katerem so razpravljali o perečih delavskih in drugih vprašanjih. Predstavniki sindikatov so med drugim podčrtali, da so se odločili za stavko ker vlada ni ničesar storila na gospodarskem področju pa tudi zaradi številnih neresenih vprašanj, ki prihajajo do izraza v Trstu. Gre za pereča vprašanja, ki jih občutijo delavci v Tržaškem arzenalu, ladjedelnici Sv. Marka, v tovarni SIRT in delavci bivše pivovarne Dreher.

**OBNOVITE NAROČNINE
ZA LETO 1980**

Boljši svet je mogoče zgraditi samo s skupnimi napor

Iz novoletne poslanice predsednika Tita

Predsednik Tito je ob novem letu 1980 naslovil narodom in narodnostim SFR Jugoslavije tradicionalno poslanico. Povzemamo naslednje:

"Ne moremo pozabiti tudi na težke občutke zaradi katastrofalnega potresa in poplav, ki so nas prizadele. Za našo državo je bil udarec, katerega posledice bomo dolgo čutili. Vendar pa solidarnost naših ljudi širom po domovini priča o trdnosti naše skupnosti in učinkovitosti našega socialističnega samoupravnega sistema. Vse to pa potrjuje našo moč in krepi naše zaupanje v prihodnost. Ob tej priložnosti ne bi govoril o naših idejnih in političnih opredelitvah in stališčih v zvezi z našim nadaljnjim razvojem, saj so dobro znana in jasno oblikovana v naših sklepih in dokumentih.

O življenjskih vprašanjih delavcev pogosto odločajo v ozkih poslovnih krogih delovnih organizacij, in to ne tako redko v sodelovanju s prav tako ozkim krogom funkcionarjev v družbenopolitičnih skupnostih, torej mimo delegatskega sistema. Do tega prihaja tudi zaradi počasnega uresničevanja posameznih sistemskih rešitev, to pa združuje moč državnega aparata in močan vpliv izvršnih organov. Vse to ohranja ostanke birokratskih odnosov in krepi tehnobirotske tendence.

Zato nas čakajo resne naloge v boju za kar najbolj učinkovito delovanje našega sistema in za to, da ga očuvamo deformacij, ki mu grozijo. V tej zvezi bi želel tudi tokrat poudariti pomen uvajanja kolektivnega dela in odgovornosti. To je ena bistvenih značilnosti naše samoupravne demokracije, za našo večnacionalno skupnost pa tudi eden izmed temeljev njene stabilnosti. Kolektivni način dela pomeni enotnost misli in akcije, kar pa je še posebej pomembno za delovanje ZK.

V minulem obdobju se je še bolj potrdilo, da sta dogovarjanje in sporazumevanje ne samo najbolj demokratični, marveč tudi edini možni način samoupravnega usklajevanja odnosov v federaciji, med republikami in pokrajinama ter sploh v družbi. Zavlačevanje z nekaterimi dogovori je največkrat posledica birokratskega in ozkosrčnega obnašanja. Kajti žal še vedno ni tako malo tistih, ki nočejo ali ne morejo videti problemov in potreb drugih, s tem pa najpogosteje niti skupnih interesov, brez njihovega uresničevanja pa ne more nihče dolgoročno napredovati.

V gospodarskem razvoju naše države smo tudi letos dosegli vrsto zelo pomembnih rezultatov, skupna ekonomska aktivnost je potekala celo bolj dinamično, kakor smo bili načrtovali. Ocenjuje se, da je industrijska proizvodnja bila večja za osem odstotkov, kmetijska pa za pet. Zaposlilo se je nad 200.000 novih delavcev. Povečala se je tudi produktivnost dela, čeprav ne dovolj. Končana je gradnja številnih gospodarskih in nego-

spodarskih objektov, med katerimi so tudi takšni, ki so širšega družbenega pomena, na primer jugoslovanski naftovod, ki so ga te dni izročili namenu. Izboljšali so se tudi pogoji življenja in dela naših delovnih ljudi in občanov, vendar pa so naš razvoj spremljale tudi težave, ki so se zlasti kazale v visoki inflaciji in zaostrovanju problemov na področju primanjkljaja v plačilni bilanci.

O vseh teh slabostih, o poteh za njihovo odstranitev, kakor tudi o ciljih našega razvoja v prihodnjem obdobju podrobno govorijo tudi nedavno sprejeti sklepi predsedstva CK ZKJ. V središču našega zanimanja morata še naprej biti ekonomska stabilizacija in razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov.

V ta namen se je nujno treba odločno usmeriti v povečanje obsega in izboljšanje kvalitete proizvodnje, v spremenjjanje njene strukture, kakor tudi v krepitev položaja našega gospodarstva v mednarodni delitvi dela, predvsem s hitrejšim povečevanjem izvoza. Pri tem imajo veliko vlogo tudi ukrepi ekonomske politike, ki spodbujajo interese gospodarstva za izvoz in njegov bolj organiziran nastop zunaj, ob hkratni usmeritvi v uvoz tistega, kar je nujno potrebno in ekonomsko utemeljeno.

V minulem letu, je bila naša država izredno aktivna tudi na mednarodnem področju. Imeli smo veliko srečanj na vrhu, nekatera izmed njih tu, pri nas, nekatera v prijateljskih državah, ki smo jih obiskali, veliko pa jih je bilo med vrhunskim sestankom v Havani. Zelo intenzivna je bila tudi izmenjava mnenj z vrsto drugih državnikov in prek poslanic.

Ob vseh teh priložnostih so prišli do izraza prijateljstvo, ki nas povezuje s temi državami, želja, da poglobljamo sodelovanje, kakor tudi pripravljenost, da si skupaj še bolj prizadevamo za krepitev miru, varnosti in splošnega napredka v svetu. Z nadaljevanjem prijateljskih odno-

sov in sodelovanja v duhu politike neuvrščenosti z vsemi državami, velikimi in majhnimi, zemljepisno bližjimi in tudi oddaljenimi, bomo tudi v prihodnje krepili neodvisen položaj in vlogo naše države v zelo zapletenih mednarodnih odnosih.

V minulem letu se položaj v svetu ni izboljšal. Zato je toliko pomembnejši uspešen konec šestega vrhunskega sestanka neuvrščenih držav v Havani, na katerem smo okrepili in še naprej razvili izvirna načela in cilje neuvrščenosti. Na tej podlagi se je okrepila tudi akcijska sposobnost gibanja neuvrščenosti kot nadomestljivega in splošno priznanega dejavnika v svetovnem merilu, ki odpira realne perspektive za mir, sodelovanje in napredek vseh držav.

Posebej želim poudariti, da je za prihodnost vseh, tako razvitih kakor tistih v razvoju, velikanskega pomena konstruktivno in konkretno reševanje zelo resnih problemov dežel v razvoju in gradnja nove mednarodne ekonomske ureditev. V letu 1980 bo tudi posebno zasedanje generalne skupščine Združenih narodov, namenjeno temu vprašanju, kakor tudi naslednjemu desetletju razvoja. Zadnji čas je, da razvite države spoznajo, da je v današnjem soodvisnem svetu tudi njihov nadaljnji napredek v največji meri odvisen od uresničevanja novih demokratičnih odnosov v ekonomskem sodelovanju.

Četudi stopa svet v novo leto s številnimi problemi, izmed katerih so nekateri celo neposredno nevarni za mir, upam, da se bo v letu 1980 odprle ugodnejše perspektive za graditev boljših političnih in ekonomskih mednarodnih odnosov, kajti to je edina pot, ki zares vodi h krepitvi neodvisnosti in napredku vseh držav, k splošnemu napredku in srečnejši prihodnosti človeštva. Boljši svet je mogoče zgraditi samo s konstruktivnimi skupnimi napor. To pa zahteva tesno sodelovanje vseh držav"

Pripis uredništva — Povzetek iz novoletne poslanice tovariša Tita bi bili morali objaviti v prvi številki tekočega leta. Zaradi težav, ki so tedaj nastale v tiskarni ga objavljamo danes. Prosim za razumevanje.

V Borštu so počastili spomin partizanov, ki so pred 35. leti padli v boju s fašisti. Spominsko svečanost sta priredila krajevna sekcija partizanske zveze in prosvetno društvo Slovenec.

Resolucija devinsko-nabrežinskega občinskega sveta

V prejšnji številki smo zapisali, da se je stanje v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu nekoliko izboljšalo in da je bila na zadnji seji sveta v minulem letu z veliko večino sprejeta pomembna resolucija. To resolucijo objavljamo v celoti.

— Devinsko nabrežinski občinski svet zbran na seji dne 28.12.1979 v upanju, da bo revizija občinskega urbanističnega inštrumenta, ki jo uvaja sklep o poveritvi tehnikov, upoštevala navodila, ki jih je občinski svet nanizal v resoluciji z dne 28.11.1978, ponovno izpričuje sledeče točke:

1. rešitev problema kraških vasi, skupno z ureditvijo obalne cone je prioriteta točka revizije S.R.N. V tem smislu je treba poseči pri deželi ter izvesti vse možne poskuse, da se čimprej nudi primerne rešitve tej problematiki, morebitno tudi z odobritvijo delnega področnega načrta v sklopu revizije S.R.N.
2. Namembnost seslanskega zaliva naj bo izključno turističnega značaja, tako da se v njem uresniči vse funkcije, ki jih predvideva dokument o turističnem razvoju z izključitvijo trajnih rezidencijalnih umestitev.
3. Zaradi preobširne zmožnosti sedanjega S.R.N. obstaja nevarnost, da se v primeru dejanskega dosežka naselitvene maksimale, ogroža delovanje obstoječih občinskih storitev predvsem pa že sedaj pomanjkljivih grezničnih napeljav. Zato zgleda čedalje bolj potrebno strogo izvajanje normativa (10. člen zakona 765/67 in 13. člen D.Z. 39/73), ki ureja razmerje med gradbenimi koncesijami in primarnimi urbanizacijskimi deli, kar pa je izrazito aktualen problem zaradi vsestranskih pritiskov, ki jih omogoča sedanja naselitvena zmožnost. To velja še posebno v primerih izdaje koncesiji za gradnjo obsežnih kompleksov na področjih, ki niso podvržena lotizacijskemu načrtu.
4. Nujnost, da se z odobritvijo občinskega načrta za ljudske gradnje, čimprej začne s konkretnim izvajanjem javne stanovanjske politike v prid širokim plastem občanov, ki niso v stanu, da bi si zagotovili stanovanja na svobodnem tržišču in niti v okviru konvencioniranih gradenj.

S tem v zvezi se posebno poudari nujnost, da se določijo potrebne površine v Devinu, Seslanju in Nabrežini, za njihovo dodelitev ustanovam, ki se ukvarjajo z ljudskimi gradnjami in to v prvi vrsti IACP, da se tako zagotovi začetek gradnje zadostnega števila stanovanj, ki naj bodo dodeljena občanom, ki jih najbolj potrebujejo z ozirom na to, da je v lestvici IACP preko 100 družin v naši občini, ki že dolgo čakajo na primerno stanovanje.

Afganistan

(Nadaljevanje z 2. strani)

vračanja v preteklost, pa naj pride od koderkoli, grajali in odklanjali.

In — za sedaj — še zadnja opomba. V svetu se širi nasilje v izjemnem obsegu (od odnosov med državami do terorizma). Pogajanja nakazujejo pot, oziroma jo prepuščajo preskušanju moči, neposrednim ali neposrednim pritiskom, posredovanjem. Majhne in velike dežele so kot okužene. Vsak gleda bližnjega kot na možnega ali morebitnega sovražnika. In oboroževanje napreduje z vrtoglavo naglico. Ali ne bi morale velike sile čutiti glede tega še posebne odgovornosti? Kako naj verjamemo njihovem vplivu, njihovem posredovanju, celo njihovem nadzoru, ki naj prepreči obširnejši spopad, ko pa same uporabljajo silo, ko tudi same verjamejo, da je samo vojaška sila uspešna?

Prezgodaj je, da bi vedeli, po kakšni poti in s kakšnimi sredstvi bo prišlo do odgovorov in mednarodnih odmevov na afganistanske dogodke.

DOKUMENT

(Nadaljevanje s 3. strani)

koncentriranju javnih sredstev za točno definirane in kontrolirane cilje.

Tržaški komunisti menijo, da je potrebna nova volja za posege deželne ustanove za to, da bo Furlanija-Juljska krajina dosegla:

1. nove decentrirane pristojnosti za ustrezno kreditiranje ali vsaj tako, kot je

predvideno za dežele z navadnim statutom;

2. efektivno pridobitev finansiranja, ki ga predvidevajo novejši državni zakoni za pospeševanje industrije;

3. odprtje vsega deželnega ozemlja za posege deželnega sklada Evropske gospodarske skupnosti.

Brez popravkov deželnega načrta za razvoj — ki bi moral biti važen instrument za spremembe — bi se le-ta omejil na finansiranja starega tipa razvoja.

SODELOVANJE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

Tržaški komunisti podčrtujejo koristnost gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo na osnovi osimskih sporazumov, ki naj se v prihodnosti razširijo tudi na ves gornji Jadran. Pomembna je priložnost za kvalificirano razširitev produktivne baze v Julijski krajini, ki je predvidena v možni industrijski prosti coni.

Zadržanje tržaških komunistov je vselej slonelo na prepričanju, da so prijateljski odnosi med Italijo in Jugoslavijo predpogoj za to da se premosti zaskrbljenost zaradi ambientalnega okolja ob meji reši ter da se ta vprašanja rešijo z ustreznimi ukrepi, začeti s izključitvijo morebitne industrije, ki bi onesnaževala to okolje.

Tržaški komunisti že dolgo podčrtujejo, da je treba dokončati in čim prej objaviti izvršljive študije, ki naj služijo

pametnemu soočanju med političnimi in socialnimi silami ter prizadetimi prebivalci. Odpraviti je treba tudi pomanjkljive iniciative deželne in osrednje vlade. Nobe no dejanje, v zvezi z uresničevanjem mednarodnega sporazuma, ne sme biti enostransko.

Nujno je, da se že sedaj preveri gospodarske pogoje za ustanovitev cone v okviru sporazuma Evropska gospodarska skupnost — Jugoslavija.

Ugotovitev gospodarske pomembnosti domnevnega predvidenega sodelovanja bi po mnenju tržaških komunistov lahko služila novim sporazumom o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama. Že sedaj bi morali iskati, tako v tržaški pokrajini kot na drugih predelih obmejnega pasu, nove površine za iniciativne produktivnega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

PRISPEVKI

V spomin svoje matere Frančiške Sirk iz Križa — ob 90-letnici njenega rojstva — darujejo štirje sinovi iz Križa in hči Silva, ki živi v New Yorku 25.000 lir za sklad DELA.

17. t.m. je minilo 16 let od dneva, ko je preminil Sandro Purger iz Mačkolj. Časovna odmaknjenost ni zbledela spomina na tovariša, ki smo ga visoko cenili. V počastitev njegovega spomina darujejo svojci 30.000 lir za sklad DELA.

Mirko Colja, Devin, je ob obnovitvi naročnine prispeval 2.000 lir za sklad DELA.

Iz Saleža so nam poslali naslednje prispevke za sklad DELA:

Albert Svetlič, 7.000 lir, Egidij Milič, 7.000 lir, Mario Pirc, 4.000 lir, Franc Budin, 2.000 lir, Dušan Grilanc, 1.000 lir, Josip Pegan, 2.000 lir, Robert Budin, 2.000 lir, Josip Grilanc, 4.000 lir.

Vladimir Budin, Salež, je prispeval 5.000 lir za sklad DELA.

Ob priliki praznika včlanjevanja v sekciji KPI v Lonjerju daruje Ravel Kodrič 3.000 lir za sklad DELA.

Sekcija KPI v Lonjerju daruje za sklad DELA 20.000 lir.

Lucijan Malalan iz Lonjerja je ob obnovitvi naročnine prispeval 5.000 lir za sklad DELA.

Dragica Kapun, Prosek, je prispevala 5.000 lir.

Vsem darovalcem se iskreno zahvaljujemo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor **ALBIN ŠKERK**
Ureja uredniški odbor
Odgovarja **FERDI ZIDAR**
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 764-872, 744-047
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24-36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 3.000 lir
Tisk: Tipo/offset Riva - Trst